1. Гудзь О. Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2018. No 2(24). С. 4–12.

2. Дульська І. Цифрові технології як каталізатор економічного зростання. *Економіка і прогнозування.* 2015. № 2. С. 119–133.

3. Краус Н., Голобородько О., Краус К. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf

4. Стан розвитку діджиталізації в Україні. URL: https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1792/0

ІТ-МОДЕРНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Артем'єва О. О., *канд. екон. наук., доцент,* ***Чернай М. Ю.,*** *бакалавр, Університет державної фіскальної служби України*

Трансформація змісту теорії бухгалтерського обліку і облікових практик зумовлена розвитком інформаційних та комп’ютерних технологій, математичного моделювання, модернізацією систем управління економічними процесами. Існування запиту на єдиний інформаційний простір стає ознакою цифрової епохи. Таким чином, траєкторія розвитку бухгалтерського обліку повинна втілювати досягнення сучасних цифрових технологій, фундаментальної і прикладної науки.

Консолідація функції ІТ з основними вимогами розвитку термінологічної та змістовно-практичної основи бухгалтерського обліку здатна забезпечити інформаційну модернізацію сучасних економічних процесів.

Теорія і практика бухгалтерського обліку, професія бухгалтера взагалі розвиваються і змінюються в сучасних умовах інтеграції з ІТ-технологіями. Представники професії мають володіти інструментами та компетенціями, щоб бути конкурентними в цифровому суспільно-економічному середовищі. Фінансові послуги, включаючи бухгалтерський облік, будуть розвиватися і ставатимуть більш залежними від ІТ-технологій, про що свідчить політика керівництва держави [3].

Забезпечення електронної взаємодії державних інформаційних ресурсів та розвиток інтероперабельності є головним викликом для розвитку електронного врядування в Україні. Інформація стає головним джерелом конкурентоспроможності. Збір, опис, зберігання та обробка даних дозволяє отримувати цінну інформацію для використання в економічних процесах. Але використання цифрового мислення не зосереджено виключно на нових технологіях. Більшу цінність отримує здатність фахівця оцінювати, синтезувати аналітичні висновки і стратегічні пропозиції. Тому ефективним може стати саме поєднання новацій технологічного характеру (блокчейн, штучний інтелект, BigData) та облікових компетентностей [6].

Розвиток бухгалтерського обліку за умови цифровізації суспільно-економічних відносин здебільшого пов'язаний із впровадженням ІТ-

інструментів та технологій, спрямованих на подолання недоліків існуючої контрольно-аналітичної та облікової системи. Намагання підвищити зрозумілість, лаконічність та релевантність інформаційного забезпечення управління стає рушійною силою у створенні ефективного бухгалтерського підрозділу, де розуміють управлінські стратегії та цілі, а кожне завдання виконують через перспективу подолання надмірно тривалих або необов'язкових складних процедур з помилковими або малокорисними результатами.

Актуалізація цифрової трансформації бухгалтерського обліку в майбутньому лише зростатиме, бо застосування ІТ-новацій дозволяє вирішувати нові завдання, модернізувати концепції обробки та передачі інформації, сприяє зростанню ефективності облікових процесів. До звичних функцій ведення обліку та формування звітності додається необхідність консолідації процесів управління та ІТ-сервісів.

Як результат, підвищиться якість інформаційного забезпечення окремих підрозділів і користувачів, об'єднаних єдиною цифровою платформою. Відбувається не просто конвертація даних з паперового формату в цифровий, а забезпечується пошук, обробка, синтез звітності, контроль помилок і порівнянності, візуалізація процесів і їх результатів, резервне копіювання за допомогою ІТ-інструментарію.

Таким чином, ІТ-модернізація бухгалтерського обліку відповідно до вимог інформаційної економіки має складатися з програмного, інформаційного, організаційного та методичного компоненту.

Деякі державні підприємства активно впроваджують комплексні рішення автоматизації бізнес-процесів із допомогою сучасних ERP-систем. Саме ці підприємства є прикладом нового етапу в модернізації внутрішньої ІТ-інфраструктури: переходу від автоматизації до комплексних систем управління.

Глибинні наслідки цифровізації бухгалтерського обліку можливі за умови синергії нових концепцій обробки та передачі інформації [5]:

– бухгалтерський облік господарських операцій в режимі реального часу (RTA); – обмін електронними даними – від первинних до звітних (EDI);

– розширена мова фінансової, управлінської, податкової звітності різних сфер бізнесу (XBRL);

– «хмарні технології» обчислення, облікові операції, що базуються на хмарах;

– штучний інтелект (AI) – модернізація математичного моделювання сучасними технологічними іноваціями (оцінка запасів на складах за допомогою програмно керованих дронів);

– BigData – використання у розрахунках для підвищення ефективності, точності та швидкості;

– блокчейн – систематизація і ефективний контроль;

– м'які цифрові інфраструктури.

Синергетичний потенціал соціальних, мобільних, хмарних технологій, технологій аналізу даних, Інтернету речей в сукупності здатні привести до

трансформаційних змін в бухгалтерському обліку, підвищити його ефективність, цінність для процесів управління.

Світові лідери «цифрового» ринку (Cisco, IBM, Intel, Oracle, Deloitte, SAP, Ericsson, MasterCard, Vodafone, Kyivstar, Lifecell, International Data Corporation), вітчизняні консультанти та експерти, підтримані Міністерством економічного розвитку та торгівлі та ГО «ХайТек Офіс», розробили «Цифровий порядок денний України 2020», – документ, який визначає ключові політики, першочергові сфери, ініціативи та проекти «цифровізації» України на найближчі 3 роки [4].

Таким чином, ІТ-модернізація бухгалтерського обліку забезпечить нові, більш сучасні формати ефективного управління. Цифровий бухгалтерський облік не має стандартного визначення, а лише стосується змін в обліку за рахунок обчислювальних і мережевих технологій.

Бухгалтерський облік має долучити в свою теорію і практику патч-карти та мейнфрейми, бази даних і сховища даних, персональні комп'ютери та продуктивність, спеціалізоване програмне забезпечення для бухгалтерського обліку та системи планування ресурсів підприємства (ERP), локальні мережі (LAN) та широкосмугові мережі (WAN) – для введення даних, зберігання інформації, вдосконалення механізмів обробки, кінцевих звітів, внутрішніх контролів, аудиторських висновків. Трансформаційні ініціативи передбачають замість традиційних засобів та інструментів використовувати цифрові. В різних джерелах використовуються варіанти цифровізація, діджиталізація та інформатизація, а у випадку прикметника digital як цифровий та діджитальний.

Визначення процесу цифровізації (діджиталізації) бухгалтерського обліку пропонується сформулювати як:

– трансформацію облікових процесів за допомогою сучасних економічних, організаційно-управлінських, інституційних нововведень;

– ІТ-модернізацію електронно-цифровими пристроями, засобами, системами електронно-комунікаційного обміну для інтегральної взаємодії віртуального та фізичного, створення кіберфізичного простору в межах системи бухгалтерського обліку.

В табл. 1 запропоновано перелік заходів відповідно до етапів ІТ-трансформації бухгалтерського обліку.

Завдяки ІТ-модернізації облікових процедур вирішуються наступні завдання: збір, угруповання і впорядкування інформаційних потоків; швидкий доступ та видача інформації; скорочення інтервалу між отриманням інформації та її занесенням в базу даних; зниження ризиків виникнення помилок в обліку та в процесах прийняття рішень, що дозволяє підприємству уникати перекручення інформації в бухгалтерському обліку; інтеграція всіх рівнів обліку для створення єдиної інформаційної бази; автоматичне формування звітів; забезпечення ефективного оперативного контролю.

Таблиця 1

Етапи ІТ-модернізації бухгалтерського обліку*

Етапи робіт	Зміст заходів
Підготовчий	Формулювання мети Встановлення завдань, ролей, повноважень Оцінка масштабів і обмежень щодо впровадження: Ранжування вимог споживачів Підготовка інформаційних систем Підготовка електронно-цифрових пристроїв
Впровадження	Вдосконалення організаційної структури Вдосконалення документообігу Раціоналізація взаємодій Розробка протоколів і стандартів обліку Підвищення прозорості і керованості Оперативне коригування відхилень і окремих елементів Перевірка на можливість реалізації
Використання	Раціоналізація облікових процесів Захист інформації в просторі і часі Ідентифікація та аутентифікація Встановлення права доступу, що необхідні для виконання службових обов'язків Розподіл ролей і відповідальності, щоб одна людина не могла порушити критично важливий для організації процес або створити пролом у захисті навмисно чи ненавмисно Протоколювання й оперативний аудит Узгодження майбутніх трансформацій

**Джерело: складено за [1].*

Переваги при веденні бухгалтерського обліку із застосуванням ІТ-технологій пов’язані з прискоренням, здешевленням, формалізацією. Так, блокчейн в бухгалтерському обліку та при складанні звітності підвищує безпеку зберігання даних та надає підтвердження проведених транзакцій. Спільний контроль над проведенням фінансових операцій при надійній синхронізації даних та з забезпеченням захисту від навмисних і ненавмисних втрат та підмін, виводять технологію блокчейну на принципово новий рівень. Трансформація системи бухгалтерського обліку подолає проблему обмеженої прозорості. У бухгалтерському обліку необхідне застосування передових систем інформаційної безпеки на всіх етапах. А створення інтегрованої інформаційної контрольно-облікової системи з урахуванням технологічних ІТ-ризиків забезпечить розвиток цифрових компетенцій, стане рушійною силою цифрової економіки, забезпечить перехід до шостого технологічного укладу економіки, де знання, таланти, навички, вміння, досвід, інтелект людей стане найбільшою цінністю.

Створення надійної і масштабованої цифрової системи бухгалтерського обліку стає можливим за умови комплексної оцінки стану, можливостей і недоліків існуючої на підприємстві інформаційно-облікової інфраструктури вимогам і очікуванням керівництва (перший етап), оцінки можливості для зростання бізнесу і процесів комунікації в компанії (другий етап), модернізація існуючих систем при наявності повного обсягу даних про існуючий стан серверного та мережевого обладнання (третій етап). При цьому набір

інструментів можна варіювати в залежності від складності процесу та існуючих стартових позицій. Зокрема, комплексний підхід до цифровізації обліку включає: SWOT-аналіз можливостей цифровізації обліку, планування цифровізації обліково-аналітичної і контрольної діяльності, гармонізація організаційної структури бухгалтерії, вивчення наявних і потенційних напрямів, передумов для здійснення цифровізації, контроль за підвищенням якості облікових робіт [2].

Загальний механізм цифровізації бухгалтерського обліку стане синергетичним поєднанням елементів:

– політики модернізації бухгалтерського обліку;

– створення сприятливого середовища;

– розгалуження цифрової інфраструктури;

– впровадження та об'єднання в єдиний кіберфізичний простір цифрових рішень;

– інтеграція внутрішніх процесів з зовнішніми платформами.

Комплексний підхід до цифровізації обліку включає перелік цифрових навичок та компетенцій бухгалтера, доступ до сучасних ІТ-технологій. Віртуалізація, значне розповсюдження інфраструктурних ІТ-систем, «цифровізація» суспільно-економічних відносин, віддалений доступ до робочого місця є головними тенденціями на світовому ринку праці. Тому сучасні виклики вимагають від бухгалтера і мобілізації своїх творчих можливостей, і розуміння інформаційних та комунікаційних технологій.

В період цифрової трансформації суспільно-економічних відносин консервативність бухгалтерського обліку не повинна стати на заваді інноваційним, формалізованим, динамічним, орієнтованим на інформаційні потреби користувача змінам теоретичного і практичного характеру.

Отже, цифрова трансформація бухгалтерського обліку стає обов'язковим і важливим кроком для ефективного функціонування організації за умови фінансових інвестицій, культурних і фахових компетентностних змін. Встановлено, що цифровізація в обліку – модернізація облікових процесів електронно-цифровими пристроями, засобами, системами; налагодження електронно-комунікаційного обміну інформацією між ними; побудова інтегральної взаємодії віртуального та реального середовища відображення бізнес-процесів.

Інформаційно-комунікаційні та цифрові технології надають можливість інтенсифікувати контрольно-облікові та управлінські процеси. Таким чином, якісна ІТ-модернізація бухгалтерського обліку не тільки створить єдиний інформаційний простір, але й покращить якість управління на всіх рівнях. При цьому акценти будуть зміщені на питання, що вимагатимуть власного судження бухгалтера: складні нетипові операції, ефективні механізми внутрішнього контролю, аналітика та прогнозування, оцінка.

Список використаних джерел:

1. Digitalisation in Accounting. URL: https:// home.kpmg/ content/dam/kpmg/de/pdf/Themen/2017/ digitalisation-in-accounting- en-2017-KPMG.pdf (дата звернення 03.11.2020).
2. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. URL:http://www.afj.org.ua/ua/article/631 (дата звернення 06.11.2020).
3. Про Національну програму інформатизації. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98 (дата звернення 05.11.2020).
4. Цифрова адженда України – 2020. Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. URL: https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922 .pdf. (дата звернення 04.11.2020).
5. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банків. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/86.pdf 1. (дата звернення 07.11.2020).
6. Шишкова Н. Л. Перспективи впровадження блокчейну в бухгалтерському обліку. *Облік і фінанси.* 2018. № 2 (80). С. 61–68.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ УСТАНОВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Артем'єва О. О., *канд. екон. наук., доцент,* ***Яремчук І. В.,*** *студент, Університет державної фіскальної служби України*

Модернізація державних фінансів України є обов'язковою умовою євроінтеграційних процесів в Україні, її метою є зміцнення управління державними фінансами шляхом підвищення його функціональної ефективності та посилення прозорості. Важливу роль у системі державних фінансів відіграють державні підприємства, що створюються з метою забезпечення розвитку галузей, важливих для задоволення суспільних потреб.

В України зросла потреба кардинальної модернізації не лише методології, а й організації бухгалтерського обліку згідно з міжнародною практикою.

Вивчення методології бухгалтерського обліку фінансових результатів займає сьогодні одне з провідних місць в наукових працях вітчизняних вчених-обліковців Є.В.Калюги, Л.Г.Ловінської, С.В. Свірко, Н.І.Сушко, І.Д.Фаріон, О.О.Чечуліної та інших.

Основним завданням обліку у процесі діяльності установ державного сектору економіки є забезпечення своєчасного, точного, повного відображення всіх господарських операцій у бухгалтерських документах та використання виділених коштів з бюджетів різних рівнів за цільовим призначенням [1, с. 347].

З огляду на це, можна дійти висновку, що бухгалтерський облік у установах державного сектору економіки є впорядкованою системою збирання, реєстрації й узагальнення інформації про склад засобів, джерел фінансування та зобов'язань установи, фінансових процесів за допомоги суцільного, безперервного й документального обліку всіх господарських операцій, що відображають господарську діяльність установи.

Методологічні основи формування доходів і витрат установ і організацій державного сектору передбачено НП(С)БОДС 124 «Доходи» [6] та НП(С)БОДС 135 «Витрати» [5]. Функціонування установи може здійснюватися за рахунок